

„a lőretojt” helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

városnak

nevezem,

mert állatkertnek

2020. október 31. IV. évfolyam 44. szám

2 Acsai Roland
tárcája4 Szilágyi-Nagy Ildikó
prózája6-7 Gion Nándor
novellája8 Hodászi Ádám
meséi

túl nagy

Karda Zenkő illusztrációja Sikó-Barabási Eszter Mesék az Ég-bolból című könyvéből (Kreatív Kiadó, 2019)

interjú

Ugyanazt látod te is? - Interjú Lea Sauerrel

Pál-Lukács Zsófia

Lea Sauer (1987) német író, esszéista Siegenben született. Élt Finnországban, Guadeloupe-ban és Párizsban is. 2015-ben a *Nichts kurz vor der Rue Saint-Blaise* novellával a Nemzetközi PEN Alapítvány Új Hangok díjának rövid listájára került. Legutóbbi munkája a 2019-es *Zeugen* című dráma. Nemrég bemutatkozott a PesText fesztiválon, és a Writer's Residence projekt ösztöndíjasaként két hónapot Pécsen töltött.

– **Meglehetősen keveset tudunk rólad és az indulásodról.**
– Nem emlékszem olyan időszakra, amikor ne írtam volna. Első szöve-

gem egy állatoknak szóló musical volt, nyolc- vagy kilencéves koromban. Ha belegondolok, azt hiszem, azért kezdtem el írni, mert egy apró faluban nő-

tem fel, ahol gyakran úgy éreztem, el vagyok zárva a világtól, így az írás egy módja lehetett annak, hogy feltárjam és megmutassam az embereknek,

mi minden egyéb van ezen kívül. Az írás számomra mindig magában foglalja a kérdést: ugyanazt látod te is? Mindig nagyon titkoltam, hogy írok, és publikálni is csak öt éve kezdtem el. Ami nagyon késő. Korán megtanultam, hogy az irodalommal és az írással nekem semmi dolgom nincs. A szüleim nem olvasnak, szerintük az olvasás, vagy ami még rosszabb,

az írás, csupán időpazarlás. Tehát számomra igen bátor cselekedet volt kívül kerülni ezen és megmutatni az embereknek, hogy írok, és ez az, amivel foglalkozni szeretnék.

– **Mi jelentette a fordulópontot?**
– Minden megváltozott, amikor felvettek egy írói főiskolára Lipszében, Németországban.

vezérvess

Szondy-Adorján György

Itt, a mindörökben

Megtörtént, elmúlt. A nap jelentéktelen zugai harántsugaras tájakká szélesednek, urának intó vesszeje terebélyes fa, madarainak törpe röppenése legyintést mintázó szárnyak kőbe szólítása, pillanatai órák kondulásait kívánják maguknak és töredékeink örök maradását kérik. Maradnánk. Bocsánatba szólított föloldozással, föloldozásba szólított reménnyel, reménybe szólított hittel. Talán visszaszól. A lomb suhogása a szélnek.

Megtörtént, elmúlt. A megélés ráncai ezek, a kétség savója, hogy nem találd? Apró ujjacskák megfogó kézként, bársonyos talpak döngő csizmáként lépnek hivatalba, kikövetelni a toporzékolást. Miért nem a vízen járás talpai ők, az érintés ujjai. És megássák a hiányt. Mi az nekünk. Mi az nekik. Hosszúság és szélesség, mélység és magasság.

Megtörtént, elmúlt. Magas fa árnyékában árulják a paradicsomot, és láttam, hogy jó. Édes, savanyú. Emlékszünk rá, akár a piros csizma nyomára a hóban. Űtjük is a bottal, abból a fából. Mosolygok vonallal hasított számmal, á, bé a sarka, magasba rántva, ától a béig futok a szakasszal végtelent toldani, híd lesz tehozzád, mi elér a szádig. Mosolyogj azzal, ami egyenes.

Ha elindultok a séta fehér napján, ráncokat látni, melyek fölnevelnek, legyen nálatok szentség, amit megfog a kéz, majd elenged. Apám ráncaival párhuzamos vagyok, egyszerre húznak, tartanak, emelnek, akkor már hol toporogni, melyik kékre vézni törpe röppenést, magasban, hej, de magasban végre, míg hetediziglent üt az óra, szürkét az égnek. Álomnak szín ez. Számoknak egyre megy. Itt, a mindörökben.

Jöjj, te visszas mozdulat, felleget jártni széllel, képemre faragott bottal, abból a fából, mégis, mégis, ebben az egyszerű sötétben lelepleződnék a csillagok, a külső utak egyikére térek, a lét semmiségeiből gyúrt haraggal megnevezem az álom hódításait a számmal, könnyű sétát tesznek egy járhatatlan szálon, ahol nem járhatok én sem, képemre faragott bottal, abból a fából – záruljon szememre a kérge.

szerkesztőségi terepasztal

A VÁLASZ AZ ÉLETET, A VILÁGMINDENSÉGET
MEG A MINDENT ÉRINTŐ VÉGSŐ KÉRDÉSEKRE

Midőn néhány héttel ezelőtt arra készülődtem, hogy betöltssem a negyvenkettedik életévetemet, igen izgatott voltam: több helyen is olvastam ugyanis a köztudottan a brit tudósok súlyos megállapításaival vetekedő közösségi média okos embereinek posztjaiban, hogy a negyvenkettő az bizony valami: az már aztán komoly dolog. Mert a negyvenegy még csak-csak, úgy-ahogy, azt is lehet mondani: elmegy. Na de a negyvenkettő! Az, kérem, odavágja az embert, mindene (is) fáj például, meg egyéb rémségek történnek vele, másként ébred és úgy marad, érzi a korát, szóval satöbbi.

Így aztán nagyon odafigyeltem, kíváncsi voltam magamra, hogy mi lesz (olyan volt, mint gyerekkoromban a karácsonyi ajándékot bontogatni – no nézd csak, mindjárt elpáráll itt a szemem, hát, ez bizony a korral jár, le is veszem a szemüvegem, értik, ugye, és megtörölgetem a könnyedző izéket), az vesse rám

az első követ, aki volt már negyvenkettő, de csak egy kis merevséget érzett derékban meg enyhe szorítást a gyomor tájékán (a szív lesz az, mondom én), és ment tovább vígan, mintha még mindig hetyke és felelőtlen negyvenegy volna!

De nemcsak figyeltem, hanem cselekedtem is, persze, bölcsen, óvatosan, mondhatni öregesen. Megfogtam például az életművet, és jól megszámloltam: elborzadtam, mikor láttam, mekkora kurva vagyok, és hány leütést írtam eddig pénzért – be is raktam minden francot egy könyvtárba, és adtam neki nevet, hogy: „42-ig”, ezt. Aztán villámgyors kattintásokkal (nem mind boomer, aki keresi a betűket a billentyűzeten!) létrehoztam egy másik könyvtárat, miszerint „42 után”, és szent fogadalmat tettem, hogy ide csak olyat írok, ami nem pénzért készül, hanem az eszméért. Például ezt a szöveget. (Oh, wait a minute...)

Egyebekben is számot vettem enmagammal. Végignéztem az eddig megtett úton nagy büszkén, de amikor a rossz szememmel ráfókuszáltam (nem nagyon persze, mert ebben a korban az ember már közelre sem lát rendesen, szóval azt se tudja, hova nézzen), kicsit elment a kedvem magamtól. Hiába, hogy nem akarok már – teszem azt – olyan gyakran öngyizni, mint korábban, ezt mégsem írhatom holmi „érés” számlájára, hanemha csupán a lustaságára. Megszémléltem a két korábbi midlife crisisomat is (franciásoknak: életközépi válság), melyekből a második egyenesen halálos volt (bizony! Csak szólok.), és hümmögtem egy sort. (A hamut is mamutnak már, ugye.)

Aztán talpra álltam (térdben csak óvatosan, hej!, suhant át egy oda nem illő gondolat, nyilván viszáidoutazván a jövőben esedékes negyvenhárom térdistennyilallos környékéről, de elhessintettem),

szóval talpra evickéltem, kihúztam magam, és mivel becsípődött egy ideg (azt hiszem – egyre gyakrabban, ahogy telnek az évek: – így mondják ezt a pipogyák), úgy is maradtam. Peckes voltam, úgyszólván. Feleségem aztán kimasszírozta, és végre ismét összehutyanhattam, mint az univerzum (majd egyszer, ha megérjük).

És csak figyeltem és figyeltem.

De mind nem akart semmi látszani, történni. Vagy nagyon titkosan zajlik ez a negyvenkettő fölötti változás vagy mi, vagy kamu az egész úgy, ahogy van, és nyilván a negyvenhárom a határ (arról viszont tudomásom szerint nem írtak regényt).

Annyi azonban feltűnt, hogy bár eddig sosem, immár végérvényesen bácsinak érzem ő, Adams, magam, és a nagy udvariasság, az elébe és alája menés mindennek és mindenkinek, ami/aki szembejön, kicsikét múlni látszik. Nem veszem például a fáradságot, hogy udvarias legyek,

Nagy Koppány Zsolt

hogy kedves legyek, hogy állandóan megfeleljek (mint eddig, oly – túlságosan is! – hosszú ideig). Menjen mindenki a jó büdös fenébe, szokom mondani újabban sokkal csúnyább szóval és negyvenkettes méretű göggel, csendben sírdogálva, és amikor elegendem van valamiből vagy valakiből, továbbálllok, és úgy otthagynom őket, mint a negyvenkét éves oláh Szent Pálékat. Nem tudom, hova vezet ez, de amennyit megyek mostanában – a továbbállás miatt, ugye –, alighanem messzire.

Mindjárt egy hónapja negyvenkettő vagyok, és igazán érzékelhetően mégsem változott semmi, hiszen minden megváltozott. Csak éppen nem úgy: de jó lesz, ami jön, annak kell lennie, különben semmi értelme életnek, világmindenségnek és végső kérdéseknek. (Mint ahogy nincs is – na látják, ezt például negyvenegy évesen még nem mondtam volna. Quod erat demonstrandum.)

tárca

A HOLD SÖTÉT OLDALÁN

nagyapám emlékére

A kisfiú arról ábrándozott, hogy nagykorában felásatja házuk előtt az utcát, és hatalmas medencévé alakítja, amiben idomított delfinek lubickolnak majd – a gyerekeknek gyakran vannak ilyen reális álmaik. Szobája falát állatos újságok poszterei díszítették, a delfinek egyelőre csak ezeken a posztereken úszkálhattak.

Nagybátyja valamelyik este egy sünnel állított be hozzájuk, amit a kertjében talált, és a lehullott szilvákat eszegette. Beletette egy cipősdobozba, majd elbiciklizett hozzájuk a sötétben. Égett a vázas férfibiciklin a lámpa, és lágyan duruzsolt a dinamó, mint nyáron a lombszőcskék szoktak. Majdnem olyan volt a biciklije, mint a kisfiú nagyapjának, aki a háborúban egy biciklisszázad tagja volt.

Ha az évszakokat órában kellene kifejezni, akkor a tavasz lenne a negyed, a fél a nyár, a háromnegyed az őszi és az egész a tél. Vagyis az év óráján háromnegyedet mutatott a láthatatlan mutató. Háromnegyed ezerkilencszáznyolcvanötöt. A kisfiú annyira örült az ajándéknak, hogy puszilgatni kezdte nagybátyja kopasz fejét. Akkor még nem tudta, hogy húsz év múlva legalább olyan kopasz lesz a feje, mint a nagybátyjának, meg az apjának és a nagyapjának, aki akkor már nem élt. Pontosán egy éve halt meg.

A kisfiúnak az volt az utolsó emléke a tatról – mert így hívta –, hogy megmutatja neki új játékát: egy villogó, zúgó úrhajós pisztolyt. A kisfiú lekapcsolta a szobájában a villanyt, hogy nagyapja jobban lássa a színes fényeket... és abban a pillanatban már nem is a földön, hanem a Hold sötét oldalán voltak! Mindketten úrhajószkafandert viseltek, és ijesztő úrlények másztak feléjük.

– Gyere, pattanj fel a biciklimre! – kiáltott neki a nagyapja a sisakja üvege mögül, de olyan hangosan, hogy még levegő nélkül is eljutott unokájához a hangja. – Ismerem a helyet, mint a tenyeremet. Mint tudod, kubikus voltam, és itt is dolgoztam. A Hold legnagyobb kráterét például én ástam ki a saját kezemmel.

Az unokája kicsit furcsának találta, hogy a nagyapja a Holdon is biciklizni akar ahelyett, hogy úrhajóval közlekedne, de felpattant a csomagtartóra. Lábát széttartotta,

nehogy bekapják a küllők, amik a csillagok sugaraihoz hasonlítottak. A holdkráterek miatt elég rázós volt az út, de a fiú hozzászokott már a zötykölődéshez a nagyközség kátyús mellékútcaín. A Hold sötét oldalán tényleg sötét volt, de szerencsére a biciklilámpa elég fényt adott a meneküléshez. Az úrlények meglepő módon kis kerekű, női biciklivel eredtek utánuk, de nagyapja megnyugtatta, hogy nem fogják utolérni

őket. Sajnos tévedett. Hamarosan a sarkukban lihegtek, és a kisfiúnak be kellett vetnie színesen villogó úrfegyverét, pedig nem szívesen folyamodott erőszakhoz.

– A kerekeiket lódd ki! Hiába van náluk pumpa, miután beragasztják a gumit, nem tudják vele felfújni, mert a Holdon nincs levegő!

Nagyon ravasz! A fiú addig lövöldözött, amíg ki nem fogyott a pisztolyból a lézer.

Illusztráció Szabó Enikő *Magical Christmas – Miraculous Folktales about Love* című könyvéhez (Chapeltown Kiadó, 2018; a kötet tavaly megjelent románul is, idén pedig magyarul a marosvásárhelyi Kreatív Kiadónál)

Acsai Roland

Pontosabban az elem, de az olyan snasszul hangzott. Szerencsére éppen akkor érték el az úrhajójukat.

– Kint maradok, és megállítom őket valahogy! Ne aggódj, nehezebb helyzetekből is kivágtam magam! – kiáltotta a nagyapja, és betuszkolta a fiút az úrhajóba. Amikor becsukódott mögötte az ajtó, a kisfiú megint a szobájában találta magát. Felhúzta a redőnyt, és a nagyapját kereste, akit egy kis idő után meg is talált: egy csillagkép alakjában, odafent, az égen.

Ez volt az utolsó találkozásuk.

Az évnak e napján úgy látszik, mindig érdekes dolgok történtek, mert pontosan egy év múlva ugyanezen a napon kapta a sünt a nagybátyjától, Sanyitól. Apja testvérei közül egyébként ő hasonlított leginkább a kisfiú nagyapjára, és amikor aznap este a fiú meglátta a sötét teraszon, ahogy tar kobakján megcsillan a holdfény, először azt hitte, hogy a nagyapja tért vissza hozzá.

Miután Sanyi hazatekert, a kisfiú a sünt egy nagy dobozba tette, és enni adott neki. De nem sokáig örülhetett a kis állatnak, mert amikor le akart feküdni, a szekrény szikrázni és rázkódni kezdett, mint egy zárlatos centrifuga. Minden bátorságát összeszedve kinyitotta, és egy férfit látott meg benne, aki zavartan mosolygott, és azt állította, hogy a jövőből jött, és a kisfiú felnőttkori énje. Azt mondta, engedje el a sünt, mert náluk hamarosan elpusztul. Téli álomból örök álom válik, és egy nap az apukája a halott sünnel a kezében ébresztené. Ezt neki elhíheti, hiszen a jövőből jött.

– Még mindig ott van? – kérdezte a fiú.

– Mi?

– Tudod – mutatott felfelé a kezével.

– Ja, ott – felelt az idősebb énje –, csak azóta már csatlakozott hozzá a nagymama is. Most mennem kell, nem maradhatok tovább. – A férfi még utoljára körbenézett a szobában, és ezt mondta: – Teljesen máshogy emlékeztem rá, azt hittem, sokkal nagyobb.

– Én meg azt hittem, hogy te vagy nagyobb – hallotta még a fiú idősebb énje, ahogy becsukódott a szekrényajtó, és mielőtt néhány potyautas mollyal visszatért volna a jövőbe, azon tűnődött, hogy tényleg ilyen szemtelen gyerek volt-e?

interjú

Áldás volt megismerkedni olyan emberekkel, akik ugyanúgy rajonganak az irodalom és az írás iránt, mint én.

– **Hogyan jellemeznéd saját alkotói pályádat, mi áll az érdeklődésed középpontjában írói szempontból?**

– Nincs egy bizonyos témám vagy napirendi pontom, amiről írnék. Olyan dolgokról írok, amiket nem értek vagy nem tudok értelmezni. Például nemrég ilyenek voltak a kaotikus városok vagy az ezekben megtapasztalható magány tematikája, a (családi) erőszak, bántalmazás – pszichikai és fizikai értelemben egyaránt. Jelenleg nagy küzdelem számomra, hogy megtaláljam az erőszak nyelvét. De az elmúlt évben, miközben egy regényen dolgoztam ebben a témában, nem volt egyetlen nap sem, amikor ne mulasztottam volna el elmondani, amit el szeretnék mondani – mégis úgy gondolom, hogy mind a téma, mind az irodalom megérdemli ezt a küzdelmet.

– **Mit jelent számodra a német irodalmi hagyomány? Van-e olyan iskolák, elméletek, irányzatok, melyekhez kapcsolódnod tudsz?**

– Nehezen tudom egy bizonyos országra, nyelvre vagy hagyományra szűkíteni az irodalmat. Sokat olvasok, többnyire teljesen önkényesen, németül, franciául és angolul. Az egyetlen francia és német irodalmat tanultam, és azt mondhatnám, sokat tudok az irodalomtörténetikről. Ennek ellenére igyekszem keveset foglalkozni a különböző iskolákkal, inkább az ösztöneimet követem, amikor a saját olvasási és írási szokásaimról van szó. Valójában fontosnak tartom, hogy megadjam magamnak a szabadságot és az engedélyt arra, hogy a saját irodalmi hagyományomat építsem. Természetesen más, amikor irodalmat tanítok az egyetemen. Mostanában a queer irodalom foglalkoztat. Ezalatt nem feltétlenül a queer írók által művelt irodalmat értem, hanem olyan irodalmat, amely felforgató akar lenni, amely a nyelvet egyfajta eszközként használja a történetek új és kevésbé kanonikus módon történő elbeszélésére. Olyan írók,

mint Ocean Vuong, Carmen Maria Machado, Édouard Louis, Annie Ernaux, Saša Stanišić, Olivia Wenzel és Yoko Tawada. Mindannyian különböző háttérűek, különböző nyelveken írnak, különböző stílusuk és témájuk van – nem a hivatalos definíció alapján közelíték ehhez az írásmóddhoz. A könyveik és a szereplőik, sőt néha egyszerűen az ötleteik is kedves barátaim. Megtartanak. Úgy gondolom, ez az irodalom célja: valakit megtartani.

– **Meghatározóak a Németország és Magyarország közötti irodalmi kapcsolatok. Berlin például számos magyar író vendégül lát – természetes, hogy ez a hatás jelen van a kortárs irodalomunkban. De vajon hogyan működik ez fordítva? Vannak olyan magyar írók, alkotók, akikkel találkozta, akiket olvasol, esetleg a poétikájuk hatott az írásaidra?**

– Az egyik legjobb könyv, amelyet az elmúlt évben olvastam, Gahse Zsuzsanna *Siebenundsiebzig Geschwister* című műve volt. Magyar gyökerei vannak, de azt hiszem, németül ír. Nagyon erőteljes nyelve van. Természetesen olvastam Kertész Imrét. Azt hiszem, még az iskolában is olvastuk őt, amikor fiatalabb voltam. És olvastam Bán Zsófia *Amikor még csak az állatok éltek* című könyvét, amit nagyon jónak tartottam. De be kell vallanom, hogy valójában nem sokat tudok a kortárs magyar irodalomról, amit szégyenlek, mivel úgy gondolom, az itteni embereknek nagyon sok mondanivalójuk van. Ezért is örülök, hogy itt lehetek és lehetőségem van rá, hogy első kézből ismerjem meg a kortárs magyar irodalmi életet.

– **Mi ösztönzött abban, hogy megpályázd az ösztöndíjat? Az irodalmi szempontok mellett volt valamilyen személyes érintettség is közted és Magyarország között?**

– Éltem Finnországban, majd egy ideig Franciaországban, Guadeloupe-ban. Szeretek külföldön élni, most öt éve Lipcsében élek. Ez nagyon szokatlan számomra, mivel

olyan ember vagyok, aki feszültség válik, ha túl sokáig tartózkodik egy helyen. Amikor megláttam, hogy olyan helyre lehet rezidensprogramra jelentkezni, amiről nem sokat tudok, arra gondoltam: változtassunk ezen!

– **A PesText fesztivál egyik programján budapesti sétán vettetek részt, az egyik felolvasott szövegedben pedig azt írod: „semmit nem tud a helyről, ahol jelenleg tartózkodik”. Pécsi sétáid során milyen impulzusok érnek, miként foglalnád össze a Pécsről kialakított benyomásaidat? Tudsz a városról mint irodalmi-kulturális közeghez kapcsolódni?**

– Pécs sok szempontból meglepett. Szeretem, hogy nagyon nemzetközi és fiatal, bárhová is megy az ember, találkozik külföldi fiatalokkal, a városközpontban pedig tényleg nagyon sok gyönyörű kávézó van. A jelenlegi helyzetben természetesen kicsit más minden. Én is fontosnak tartom, hogy kellő távolságot tartsunk egymástól, tartózkodjunk attól, hogy bulikba vagy zsúfolt bárrokba járjunk. Mindezt azonban kicsit sajnálom is, mert azt hiszem, pontosan az ilyen helyeken lenne rá lehetőség, hogy megismerkedjünk új emberekkel. Amit kedvelek – és ez kissé furcsán hangozhat –, hogy nem igazán értem a nyelvet. Van valami álomszerű abban, hogy egy olyan városban sétálhatok, ahol senkit sem értek. Megnyugtat, és tökéletes flâneuse-nak érzem magam: egy ember, aki csak figyel, gondolkodik, ábrándozik. Talán ez rezonál a fenti gondolatmenettel. Mindig olyan sok rétegződés van egy helyen, és néha elszomorít, hogy testileg és szellemileg annyira korlátozottak vagyunk. Lehetetlen megragadni az egészet. Ez varázslatos és sajnálatos is egyszerre.

– **Fontosnak tartod a tájékozódást a magyarországi társasági, irodalmi életben? Kialakult valamilyen együttműködés az itteni alkotókkal vagy a korábbi ösztöndíjasokkal?**

– Szeretném, de a jelenlegi helyzetben nehéz valódi társadalmi éle-

Fotó: Méhes Károly

van jelen a művészetekben a szubjektivitás?

– Mindig nagyon szubjektív vagyok. Azt gondolom, hogy az írás általában nagyon szubjektív. Nem emlékszem, hogy ki mondta ezt, de igaz van: az írás bizonyos értelemben autobiografikus tevékenység. Papírra teszed az elméd. Mi lehet ennél személyesebb, ennél szubjektívebb?

– **Mit gondolsz, hogyan befolyásolja majd írói pályádat a Magyarországon töltött időszak, Pécs kulturális emlékezete? Melyek azok az élmények, amiket mindenképp magaddal kell vinned?**

– Nem tudom, mit hoz számomra a jövő. Mindenképpen visszatérek, és szívesen megmutatom a várost a barátainknak. Tudom, hogy imádnák. Mindenképpen emlékezni fogok a Megyeri úti vasárnapi piacra, emellett sok új ötletet és témát is magammal viszek, amin gondolkodhatok.

– **Az ösztöndíj időszaka alatt naplót kell írnod a pécsi impulzusokról. Miként viszonyulsz ehhez a műfajhoz, mennyire**

– **Az ösztöndíj időszaka alatt naplót kell írnod a pécsi impulzusokról. Miként viszonyulsz ehhez a műfajhoz, mennyire**

Lapszámunkat **KARDA ZENKŐ** műveivel illusztráltuk.

Karda Zenkő 1979-ben született Sepsiszentgyörgyön. Design szakon diplomázott a temesvári Képzőművészeti és Formatervezési Egyetemen, és több mint egy évtizedig a pályán maradt, mígnem azt érezte, váltania kell. A gyerekeivel ment a játszótérre, és a homokozóban szóba elegyedett egy másik édesanyával – kiderült, hogy író és épp illusztrátort keres az új mesekönyvéhez. Ez a sorszerű találkozás nyitott meg számára egy új utat, és Sikó-Barabási Eszter *Meseotthon* című kötetének 2017-es megjelenésétől Karda Zenkő személyében egy kivételes karakterábrázoló tehetséggel megáldott illusztrátorral gazdagodott a gyerek-

irodalmunk. Állandó keresés jellemzi, számos technikával dolgozik, folyton újabb és újabb kifejezésmodot talál, ezért képei erős társai a meséknek. A játékoság és a hangulatfestés mellett azokat a fogódzókat is beléjük kódolja, amelyekre érzelmileg is kapcsolódni tud a néző. Mert nemcsak bájos, nemcsak kecses figurák ezek, nem csupán a szemnek tetsző ábrázolások, hanem a távolodó gyerekkor tünékeny szépségeiből lopnak vissza néhány pillanatot.

„A mese életforma” – vallja Karda Zenkő. Mint mondja, a népmesék a kedvencei, általuk tud kiszakadni a hétköznapokból. (Megjegyzik, hogy a mese a családban is fontos szereplő, a gyerekek miatt is, de a nővére is, Szabó Enikő meseterapeutaként szintén nap mint nap meséket foglalkozik.)

Illusztrátorként fontosnak tartja, hogy bele tudja élni magát az adott szövegbe, mert mint mondja, másoknak hiába tetszenek a képei, ha ő nem találja meg a személyes kötődést az adott szöveggel és karakterrel, elégedetlen marad. „Viszont vannak képek, amelyek mindig itt kell legyenek mellettem, mert valami olyat fogalmaztam meg bennük, amit időről időre látnom kell” – mondja. Ilyen az itt látható Boldogasszony bohóca is – a Mária-legendából ismert bohóc vi-

askodása és vigasza fontos tanítás. „Édes jó Istenem! Mi lesz velem, ha egyszer eléd kell állnom és megkérdezed tőlem, mire való volt az én életem? Mit mondanak neked? Azt, hogy bohóckodtam? Hogy semmirevalóságokat cselekedtem?” – tételődik a bohóc. Az Istennek tetsző élet lehetséges módjait kutatva szerzetesnek áll, de végül a kolostorkert egyik eldugott sarkában álló Mária-szobor előtt lélekből jövő imaként a vásári mutatóvanyait adja elő, majd összecsuclik a fáradtságtól. Ekkor csoda történik, a szobor életre kel, Mária leoldja a kendőjét, és addig ápolja az öreg bohócot, amíg az magához nem tér.

Illusztráció Nina Cassian Povestea a *doi pui de tigru, numiti Ninigra și Aligru* című verses meséjéhez (Frontiera Kiadó, 2018)

Illusztráció Szabó Enikő *Magical Christmas - Miraculous Folktales about Love* című könyvéhez (Chapelton Kiadó, 2018; a kötet tavaly megjelent románul is, idén pedig magyarul a marosvásárhelyi Kreatív Kiadónál)

A GYANTA

Szilágyi-Nagy Ildikó

Ani általában sokféle édességet tartott otthon, a kávécsokoládétól az aszalt gyümölcsökön át a mézig, sőt még finomított fehér cukrot is, mert ebből lehetett a legjobb cukorgyantát főzni. Most is ehhez készülődött, kicsavarta a citrom levét, összekeverte a cukorral és vízzel, és a főzőlapra helyezte. A citrom változó minőségű és érettségű volt, így a citromlé bizonytalanná tette, meddig kell főzni a gyantát, és hogy sikerül-e, de az évek során már rájött, hogyan kell rendbehozni bizonyos hibákat. A gyanta mindenekelőtt állandó figyelmet igényelt. Először felhabzott, ilyenkor kevergetni kellett, hogy ne fusson ki, majd amikor a habzás lecsendesedett, be kellett állítani a közepes hőmérsékletet, amitől eléggé gőzölög ahhoz, hogy a fölösleges nedvesség elpárologjon, és elég meleg a karamellizálódáshoz, de nem túl forró, hogy az anyag el ne égjen.

Volt néhány emlékezetes eset, amikor Ani elmerült valami tevékenységben a lakás másik végében, majd két óra múlva hirtelen belenyilallt, hogy közben főz valamit. De akkorra már késő lett. Ezért a tűzhely közelében álló konyhaasztalhoz telepedett a laptopjával, hogy ott beszélgessen egy barátjával, Gyurival.

Ani több mint tíz éve lakott a faluban, ami azóta elzárt helyből az alvóvárossá válás útjára lépett, mivel a fővárosi hivatalnokok és a nyugat-európai nyugdíjasok rájöttek, hogy vonattal másfél óra alatt elérhető a repülőtér, és még vannak megvásárolható házak, telkek. Azóta elfogytak a szabad ingatlanok, Ani, ha kiment az utcára, rengeteg ismeretlen arcot látott, és még az is előfordult, hogy megkérdezte Bélát:

– Ez ki volt?

És Béla azt válaszolta:

– Mit tudom én.

Ez még nem jelentette a véget, de amikor Béla hozzátette: „És nem is érdekel” – akkor fellegzett be a falusi idillnek, mert a városiak nemcsak elpuhult testüket és ellustult elméjüket hozták a faluba, de, úgy hitték, a spanyolviaszt is, majd pedig megsértődtek, hogy a spanyolviasz, amit kierőlködtek, senkit nem érdekel. Akkor elégedetlenkedni kezdtek a kátyúkkal meg a sárral, és követelték, hogy a földutakat aszfaltozza le a polgármester asszony (sic!), de a

polgármester asszony szerette a természetet meg az ökoturizmust, így a betelepülők egy csoportja úgy utálta a helyieket, mint Montague-k a Capuleteteket, vagy mint régen a falusiak és a szomszédfalusiak egymást.

– Múltkor jött egy öregember, nem köszönt – panasolta egyszer Ani Bélának. – Erre ráköszöntem, hátha csak elbambult, de nem köszönt vissza!

Ani így még jobban visszavonult saját világába a vidékre kivonulók elől, rászokott előbb arra, hogy Skype-on beszélgessen külföldön élő barátaival, majd a Skype-ról Messenger-videóhívásra szokott át, mert változik a világ, állapította meg Ani, de egy szilárd pont biztosan van benne:

– Sosem lesz tényleg reklámmentes a Spotify, de mosogatni mindig kell.

Alig keverte el a gyanta alapanyagait, jött is a videóhívás, és rögtön kedvenc témájukra tértek: Gyuri nem értette a nőket, Ani nem értette a férfiakat. De Ani legalább tudta, hogy férfitől sose kérdezd meg: miért. Mert a férfiak képtelenek bármilyen rendszerben cselekedni, sem az eszük, sem a szívük nem tudja őket tartósan vezetni, hanem mint szalmaszál, összevissza hánykolódnak impulzívan meg révük vesztetén, mint az evezős nélkül maradt csónak, amiből kiszálltak sült kolbászt venni, és közben elsodorta a téli vihar, és beleveszett a ködbe.

– Összegezve, a férfiak mint eloldódott csónakok a ködben tévelyegnek – mondta Ani a hosszú eszmefuttatás végén, majd felugrott: – A gyanta! – felkapta a lábost, és épp sikerült megmentenie az anyagot a kifutástól. – Jobban kell figyelnem.

Közelebb húzta a laptopot a tűzhelyhez, hogy rálásson fölötte a lábosra, amiben a forró cukor bugyogott. Gyuri közben jól szórakozott a látványon, de nem hagyta kizökkenteni magát:

– Én nem érzem magam szalmaszálnak meg ide-oda hányódó csónaknak – és azzal folytatta, hogy felsorolta, tízéves korától kezdődően milyen viszontagságok érték, és ő ezeket milyen jól megoldotta, és olyan szilárdan kormányozza a hajóját, hogy az nemcsak egy, hanem akár két embert, vagy még többet, akár egész családot is révbe tud juttatni.

Illusztráció Sikó-Barabási Eszter Mesék az Ég-boltból című könyvéből (Kreatív Kiadó, 2019)

Ani ekkortól, hogy ne veszítse el a beszélgetés fonálát, elveszítette éberségét, amit a gyantafőzéssel kapcsolatban gyakorolt, és teljes figyelmét a képernyőről sugárzó barna szempárnak szentelte.

– Szerintem én szilárdan egy cél felé tartok. Tudom, hogyan kell boldoggá tenni téged.

Ani itt elgondolkodott azon, hogy az ember csak maga válhat boldoggá, már ha van ennek a fogalomnak még értelme, és nem csak jó marketingje, és az ember boldogság helyett inkább törekedjen a derűs egykedvűségre. Az egész belső eszmefutta-

tásból maximum annyi lehetett volna érthető a beszélgetőtárs számára, hogy egy nő életét biztosan nem egy férfi fogja megoldani, de ezt ilyen helyzetben mondani szalonképtelen. Jól ráérezett Ani arra, hogy ne mondja, mert már jött is az egyértelmű üzenet a messengerből:

– Hozzám jössz feleségül?

– Bassza meg! – kiáltott föl Ani, felugrott, és felkapta a füstölő lábost – A gyanta!

A mosogatóhoz szaladt a forró lábossal, a padlón is végigcsorgatva az olvadó, feketére sötétedett cukrot. Ezalatt a főzőlapra került cukor még jobban elterült, és korommá égett. Sűrű, szürke füst töltötte be a konyhát.

– Bocsánat! – mondta Ani Gyurinak, aki a műholdról visszapattanó képeket szemlélte ágyán heverészve, és belebámult a felmutatott, elszenesedett lábosba.

– Ne nyúlj hozzá! – mondta Aninak, aki egy ronggyal közeledett a tűzhelyhez – Már úgyis mindegy.

Közben az extrémén átforrósodó lábos a konyhapultra is karikát égett, amit Ani még lesavazni sem tudott. Másnap sem, és már soha többé.

A legégetőbb romokat negyedóra alatt eltakarította, és visszahívta Gyurit. A beszélgetés új fordulatokat vett, majd elbúcsúztak egymástól. Addigra a főzőlap is kihűlt, és Ani hozzálátott a kerámialapra égett cukor eltávolításához.

Először környezetbarát kerámialap-tisztítóval kezdte, de az elszenesedett réteg meg sem mozdult. Hosszabb ideig pácolta, és keményebb szivacsot használt. Teljes erőbedobással súrolta, így valamennyit kopott a szénréteg. Éjszakára beáztatta a tisztítószerbe a tűzhelyt, de hiába, reggel sem jutott sokat előre. Akkor durvább súrolószerre váltott, két órát hagyta ázni a szerben a cukrot, majd fél órát súrolta, és ezt egész nap csinálta. Harmadnap az egész éjszaka pácolódott, elszenesedett gyantát már fémszivaccsal próbálta leszedni, és közben még szorongott is, hogy kárt tesz a tűzhelyben. De a ráégett cukorban sem tett kárt.

Negyedik nap azt gondolta:

– Lesz, ami lesz. Bekapcsolom, vizet forralok rajta.

Néhány perc alatt felforrta a víz, azalatt füst és koromszag terjedt a konyhában. Ani leforrázta a teáját, majd nézte, ahogy a tűzhelyre égett cukorból kis, fekete pihék szállnak föl, és az egész szennyeződés vékony pelyhekre ég. Akkor egy mozdulattal tisztára törölte a tűzhelyt.

A következő napokban a cselekvésmenetséget igyekezett gyakorolni, és eszébe jutott, hányszor mondta neki Béla bizonyos esetekben:

– Kicsi babám! Azt tudja tenni az ügy érdekében, hogy nem tesz semmit.

Illusztráció Sikó-Barabási Eszter Meseotthon című kötetéből (Koinónia Kiadó, 2017)

vers

Ajlik Csenge

Kilégzés

Minden egyes porcikámmal szeretem a halált.
Szerintem ma kaptam először levegőt.

Félálom
ősz délutánról

Olyan sárgásan áttetsző csend van.
Most settenkedni illik.
Zajos az írás és a pislogás
a dinnye vattacukorszerű olvadása.
Lassulás tapos rajtam.
Aranypikkelyes fakorona előtt tiszteleg az ég,
vékony, szűzies, fehér
bőrének vonalait látom
ráncosodni majd kisimulni.
Ha ilyen szépet érezhetek,
hogyan lenne bárminek is értelme?
Elszenderít a nincs.

Lebegő vízszalu,
most a felhők ilyenek.
Mögötte bujkál az Anya,
meglesi, alszom-e.
Végig neki volt igaza,
és fodrozódik már, mintha
nappali csillagot ejtettem volna
az ég víztükrébe,
ujjhegyny gondolatok forgatták fel.
Olyan szép a világot látni,
nem megy sehova.
Van, mert miért is ne lenne?

-tlen

Ha ébresztőóra lennék vagy döglött aranyhal.
Tegyenek velem úgy, hogy ne érezzem.
Ha nem értenék semmit, végre megismerném,
miért jó a Nap halandókra vetett sávjában
üldögélni.
Nyűgössé tett valami, nincs is kedvem.
Minden értelmetlen. csak -tlen.
Ez az egész így fosztott meg.

Illusztráció Sikó-Barabási Eszter Mesék az Ég-bolttól című könyvéből
(Kreatív Kiadó, 2019)

Illusztráció Szabó Enikő Hogy a macska rúgja meg című könyvéből (T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2019; a kötet románul ugyanabban az évben a Frontiera Kiadó gondozásában jelent meg.)

Nyithatatlan félelem

Az imént egy kósza gondolat szállt az ablaknak,
egy galamb halála volt.
Vakok az átláthatóra,
az én vesztemet már sok ilyen okozta.
Két oldalán hiába süt be a fény,
vagy vetődik rá angyali tollminta,
ha belülről megeszi a feszültség,
ha nincs egy laza pillanat,
ami az éveket ecettel átmossa.
Az egész már nem is üveg,
csak a megelégedés betonfala.
Nyithatatlan félelem.

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Acsai Roland (1975) író, költő, drámaíró,
műfordító

Ajlik Csenge (1999) költő, író

Gion Nándor (1941–2002) Magyarország
Babérkoszorúja díjas író, újságíró,
forgatókönyvíró, tanár

Hodászi Ádám (1987) rendezőasszisztens,
drámatanár

Kántor Mihály (1974) szakíró

Nagy Koppány Zsolt (1978) József Attila-
díjas író, műfordító, szerkesztő

Pál-Lukács Zsófia, dr. (1985) irodalmár,
ez Előretolt Helyőrség Íróakadémia mentora

Szilágyi-Nagy Ildikó (1978) író, szerkesztő

Szondy-Adorján György (1971) költő, író

debüt

Demeter Arnold

Lélekvándorlás

Az előkészített ösvény, a
bandukoló, vörös szakasz útja karodban,
mind megáll ott, ahol dolga véget ér.
Ha a szív leáll, nyugodtan hátradőlhetsz,
megvárod, míg kihűl a test, s majd
kisujjodon átlibbensz a semmibe.
Új testet keresel, nem emlékezel a régre.

Feslett festmény

A hajnalban elalvó mosógép
a tegnapot szapulja át,
nyomokban még látszik
az elvonulás fehérpólóján
a még mindig ugyanott tartunk
sóhajtasod.
Szürkülnek pillanataim, mint öreg
csontokban a játék, lassan ugyanaz
a mozgás festi bazilikám kupoláját.
De a hév nem Michelangeloé.

Jelentés

Városnak nevezem, mert állatkertnek túl nagy.
A hömpölygő tömegek mocskát a kihálófélben levő
hiénák szedik fel, fejük belefúrják a zsákmány maradvékába,
a tudósok szerint ez egy új evolúciós lépcső.
A ragadozók persze legtöbbször figyelembe
sem veszik a természetes körforgást,
olykor egymást is előszeretettel fogyasztják,
vagy a hiénák közé lökik.
Zavaró továbbra is a becsalogatott vadak
tömkelege, melyek a felelhető ösvények
sokaságát ellepve akadályozzák a természetes folyamatot.
Hímnős fajok ezrei küzdenek életükért,
és persze a napi áldozatkeresés sem marad el,
főként az élénk madárcsicsergésben.

Romantika

És én csak tovalengek, mondhatni
a víz tetején csobogok. Itt kérem
egymást követik a sorok, s benne az
a csekély indulati hajcihő, amitől,
remélem, a nő feledő a nemleges választ.
Ki engem választ, merész,
látja a foszló testek szépségét,
és a félresikerült életek
gyönyörében magára talál.
Nem csapkod, ha rossz vagyok,
csak elhagy, de nem feled,
néha visszajön, ha nőni kezd hiányom,
és ha szívem motorja besül,
hívni fog egy szerelőt.

Felnőni

Felnőni nem nagy kunszt, meg
szerintem öregedni a legkönnyebb dolog,
csak serénykedni kell, ráncaid legyenek
hosszabbak a fullasztó kötélnél s az éveknél.

Onnan tudni hogy élsz, és nem poshadsz,
hogy gyermeki álmaid lassan gyermek
ábrándok lesznek, és hidd el, nem tudod,
hogy oltani, vagy gyújtani fogod a tüzet.

Átlagélet

Az ég fellegei alatt összegyűlünk,
hogy egy nap majd semmivé legyünk.
Szerelmeink szellemes szellentések egy
meg nem értett univerzum peremén.
Büszkén mondhatjuk, hogy csillagok
vagyunk, egy távoli bolygónak adunk
fényt és meleget, te meg én.
Leélt átlagéletünk csak statisztikai adat,
és igen, ha újra gyermek lehetnék, akkor
pimaszul szemedbe kacagnék.
Hogy mi leszek, ha nagy leszek, nos ezt
átlag magasság vagy az emberi bölcsességet
igénylő évek múlása határozza meg? Ha egyik
sem, akkor bombaszakértő szeretnék lenni,
az, akít csak akkor hívnak, hogyha egy
késő délutánon elhagynak egy táskát,
amely fekete, de a végén kiderül, hogy
csak Hariboval van tele.

DEMETER ARNOLD 1998. augusztus 27-én szü-
letett Csíkszeredában, Csíkszentkirályon nőtt fel.
Mesterszakos hallgató a Kolozsvári Babeş-Bolyai
Tudományegyetem Politika, Közigazgatás és Kom-
munikáció Karán, kommunikáció és közkapcsola-
tok szakon. Az erdélyi Előretolt Helyőrségben és az
Irodalmi Jelenben publikált.

SZÉP AZ ÉLET, ÉS AZ ÁLLOMÁSÉPÜLET IS SZÉP

Gion Nándor

Hajnal felé, amikor már biztos vagy benne, hogy a harmadik játszmat is megnyered, osztás közben előállsz a javaslatoddal:

– Abortológépet kell vennünk. Állítólag Olaszországban olcsón hozzá lehet jutni, és állítólag könnyen át lehet hozni a határon...

Elsősorban D. I.-nek, az orvos-tanhallgatónak mondod; igaz, azt hallottad, hogy az olasz abortológép kezeléséhez egyáltalán nincs szükség orvosra, mégis érdekel D. I. véleménye, és szeretnéd őt is beszervezni, úgy képzeld, hogy a gépet G., a közgazdász kártyaszobájában szerelnétek fel, ahol most D. I. lakik, D. I. fogadná a pácienseket, és ő kezelné a gépet. Akármilyen egyszerű és könnyen kezelhető az a gép, nem árt, ha egy orvostanhallgató is jelen van az abortálásnál. D. I. még orvosként is szerepelhet, harmincöt éves, kicsit kopaszodik, jó tudálékos dumája van, kereskedő volt, mielőtt az orvosi egyetemre iratkozott.

De D. I. nem szól semmit. Dühös, mert veszt. Az előző két játszmában is ő veszített legtöbbször, és most is nagyon rosszul áll.

– Fél év alatt összegyűjthetnénk a pénzt egy ilyen gépre – magyarázod tovább. – Felszerelhetnénk itt, ebben a szobában. Állítólag nagyon egyszerűen kezelhető. Akárki megtanulhatja.

– Hogy lehet az, hogy mindig te nyersz? – kérdezi mérgesen D. I. Talán nem is hallotta, amit az abortológépről magyaráztál.

– Hadd nyerjen a szegény dolgozó – jegyzi meg csendesén G., a közgazdász. A lapokat egészen az arca elé tartja, hogy eltakarja a dagadt száját. Előző éjjel megcsípte egy szűnyog, és G.-nek rondán megdagadt a felső ajka.

– Nem értem – háborog D. I. – Nem igaz, hogy jobban tudsz kártyázni, mint én...

– Született tehetség – mondja G. Éppen G. oszt, rabolja a piros ászot. D. I.-nek, úgy látszik, jó lapjai vannak, játékban marad, és csak egy új lapot kér. Te kicseréled mind a négy lapot, szerencséd van, két pirosat kapsz, két ütés a tiéd, a másik kettőt G. nyeri. D. I. ismét bukott, egyre rosszabbul áll, és egyre dühösebb lesz. D. I. nagyon szeret kártyázni, méghozzá ramslizni, képes lenne három nap egyfolytában ramslizni, de nem tudja elviselni, hogyha veszít. Pedig többnyire veszít, holott a ramslis a lehető legegyszerűbb és legunalmasabb kártyajáték, igazán megtanulhatta volna már. Szó sincs róla. Tud kártyázni, csak valahogy görcsbe rándul a keze, amikor játszik, túlságosan remeg a pénzéért, és így nem lehet nyerni, így csak veszíteni lehet.

Ezért is váltál a harmadik játszmaig, és akkor álltál elő a javaslatoddal. Arra számítottál, hogy D. I., miután már elosztott egy csomó pénzt, bizonyára érdeklődni fog az abortológép iránt. Mert az abortológéppel rengeteg pénzt lehetne keresni.

– Rengeteg pénzt kereshetnénk egy ilyen géppel – mondod D. I.-nek. – Rengetegen abortálnak mostanában. Dőlne hozzánk a pénz.

D. I. megint úgy tesz, mintha nem hallaná. Összeszorítja a fogait, dühösen csapkodja a lapokat. Síralsan áll. Ötvenről indultatok, D. I. még alig jutott el a negyvenötig. G. megközelítette a nullát, te pedig

nulla alatt vagy harmincnyolcon. Ezt a játszmat is csak te nyerheted. D. I. két újabb osztást elbukik, felmegy ötven fölé. Megpróbálja összeszedni magát, óvatosan játszik, három osztást kihagy egymás után. Csakhogy a takarással most már nem sokra megy, ott ragad ötven felett, miközben ti ketten G.-vel szorgalmasan gyűjtitek a poénokat. Megint bekapcsolódik a játékba, és megint veszít. És megint kiderül, hogy nagyon is jól hallotta azt, amit az abortológépről magyaráztál.

– Hülyeségeket fecsegsz egész este – mondja szemrehányóan. – Hogy jutnak eszedbe ilyen hülyeségek?

– Te talán nem szeretnél sok pénzt keresni? – kérdezed.

– Szeretnék...

– Hát akkor egy ilyen géppel rengeteg pénzt kereshetnénk.

– Egy ilyen géppel... – legyint gúnyosan D. I. – Ilyen gép nem létezik. Oszd már azokat a lapokat.

– Hogyne létezne – mondod felháborodva.

Leteszed a kártyapaklit az asztalra, és magyarázni kezded:

– Van egy csempész ismerősöm, ő mondta, hogy látott ilyen gépet Olaszországban. Azt mondta, hogy nem is drága túlságosan, és ő át tudná hozni a határon.

– Hazudott a csempész ismerősöd.

– Miért hazudott volna?

– Azért, mert méhkaparást csak kézzel lehet végezni. Mégpedig tökéletesen begyakorolt kézzel. Egyetlen rossz mozdulatnak beláthatatlan következményei lehetnek, még halálos következményei is. És nincs két teljesen egyforma eset. Nem, géppel lehetetlen méhkaparást végezni.

Nem győz meg D. I. Kapkodva, kissé idegesen beszél, mintha megsértetted volna valamivel. D. I. általában nem is szokott beszélni, mindent nagyon részletesen meg szokott magyarázni. (Egyszer órák hosszáig magyarázta, hogy a szerelem pusztán hormonműködés, semmi több. Vastag orvosi könyvekből olvasott fel unalmas idézeteket, minden szavát külön bizonyította, és te legszívesebben megfojtottad volna, mert akkor éppen Ágnesbe voltál szerelmes, és jól tudtad, hogy a szerelem sokkal több a közönséges hormonműködésnél. Hormonműködés: undorítóan hangzik, illetve akkor undorítóan hangzott. Később valamelyest változott a helyzet, Ágnes elment, minden valószínűség szerint végleg elment, és te megpróbáltál beleszeretni Verába, de nem sikerült, és most már tudod, hogy soha nem is fog sikerülni. Ha D. I. most bizonygatná olyan alaposággal, talán el is hinnéd neki, hogy a szerelem csupán hormonműködés.) Csakhogy D. I. most nem akar vitatkozni, ideges, mert veszít a kártyán, és még arról sem tud meggyőzni, hogy abortológép nem létezik.

– Lehet, van ilyen gép, csak te nem tudsz róla – mondod.

– Nincs – vágja rá kurtán D. I., és megint sürget, hogy oszd a lapokat.

Szórakozottan felkevered a kártyacsomagot, osztasz, az asztal közepére a zöld királyt dobod, megrabolod. A többi lapodat kicseréled, de egyetlen átkozott zöldet sem kapsz, persze elbuksz. Nem sokat jelent ez a bukás, de azért a következő két osztásnál pihensz, nem tudsz a játékra figyelni. Az az igaz-

ság, hogy D. I. lehűtött egy kicsit, bár egyáltalán nem győzött meg arról, hogy az abortológép nem létezik. Úgy látszik, D. I.-t ki kell hagyni az üzletből, ami még nem lenne baj, a géphez állítólag nincs szükség orvosra, kérdés azonban, hogy ezek után mit szól az egészhez G. Őt mindenképpen meg kell nyerned magadnak, hiszen nála szerelnétek fel a gépet. G. közgazdász, van érzéke az üzlethez, hajlandó is minden javaslatot fontolóra venni, az egyetlen baja, hogy végtelenül óvatos, D. I. hitetlenkedése után pedig még óvatosabb lesz. Biztató viszont, hogy mostanában mindenkit szegény dolgozónak nevez. Általában csak saját magára mondja, hogy szegény dolgozó, de ma este, amikor a vasútállomás éttermében üldögéltetek, szegény dolgozónak nevezett egy toprongyos pasast, aki éppen öngyilkos akart lenni. És téged is szegény dolgozónak nevezett kártyázás közben, ez azt jelenti, hogy G. jó hangulatban van, annak ellenére, hogy szűnyogcsípés nyomán csúnyán megdagadt a szája.

Ismét beszállsz a játékba, három osztás után ledolgozod a bukásból szerzett rossz poénokat, és akkor hanyagul azt mondod G.-nek:

– Ketten is összegyűjthetnénk a pénzt a gépre. Az üzemeltetésnél egyáltalán nincs szükség orvosra.

G. továbbra is eltakarja a száját a lapokkal, és kételkedve mondja:

– Ez a szegény dolgozó azt állítja, hogy a te géped nem is létezik. Ehhez mégis ő ért a legjobban.

– Attól, hogy ő nem hallott róla, még lehet valahol egy ilyen gép.

– Nincs – erősködi D. I. – Méhkaparás csak kézzel végezhető.

– Na látod – mondja G. – Ez a szegény dolgozó a manufaktúra híve. Bizonyára jó oka van rá.

G. kimondottan jó hangulatban van, még D. I.-t is szegény dolgozónak nevezi, talán mégis megnyerheted magadnak.

– Nem tudja, hogy mit beszél – mondod. – Dühös, mert veszít a kártyán. Ilyenkor nem lehet vele tárgyalni. Csodálom, hogy ilyen hamar elbátortalanodsz.

G. most lerakja a lapokat, és feléd fordítja ronda, dagadt száját.

– Rendben van – mondja. – Visszassz meg a dolgot. Tegyük fel, hogy van ilyen gép. Tegyük fel, hogy aránylag könnyen hozzájutunk, és felszereljük ebben a szobában. Tegyük fel, hogy mi ketten még üzemeltetni is tudjuk. És akkor mi lesz? Jönnek ide majd csapatostul a nők, felgyalogolnak a lépcsőkön, a ház lakói megbámulják őket, te meg én fehér köpenyben ajtót nyitunk nekik, csúcsforgalomban anynyian lesznek, hogy be sem férnek a lakásba – de tegyük fel, hogy mégis beférnek –, aztán elkínzott arccal vonulnak a lépcsőkön, a lakók ismét megbámulják őket, és egy hét múlva valaki jelentést tesz. Kijön a rendőrség, házkutatást tart, megtalálja, lefoglalja és elkobozza a gépet, megállapítást nyer, hogy tiltott magzatelhajtást végeztünk, amiért, ha jól tudom, börtön jár, és mivel az én lakásomban történt mindez...

– Várjál – vágss közbe. – A nők egyáltalán nem keltenének feltűnést, ketten laktok ebben a lakásban, két életerős férfi. Természetes dolog, hogy nők járnak hozzátok.

– Hozzám csak a menyasszonyom jár – mondja ostoba önérzettel D. I.

– A menyasszonyod bérmentve használhatná a gépet – mondod epésen, mert most már dühít ez az akadékoskodás.

– Mivel az én lakásomban történt tiltott magzatelhajtás – folytatja G. –, engem nyomban leültetnének. Ti ketten talán megúsznátok: te azzal védekezhetsz, hogy csak vendégségben voltál nálam, és segítéssel, anélkül, hogy tudtad volna, miről van szó, emez a szegény dolgozó meg csak közönséges albérlő, aki mellesleg nem is akar részt venni a munkában – de tegyük fel, hogy mégis meggondolná magát –; akkor sem érnék el semmit, a munkát nem folytathatnánk tovább, mivel a gépet mindenképpen elkoboznák... Szóval túl nagy a kockázat. Elismérem, hogy sok pénzt kereshetnénk, és három ilyen szegény dolgozónak igazán jól jönne a pénz, de túl nagy a kockázat.

– Nincs kockázat – mondod kétségbeesetten. – Megvesztegethetnénk valamelyik befolyásos szegény dolgozót, aki aztán fedezze bennünket, ha esetleg valaki jelentést tenne. De nem hiszem, hogy bárki is feljelentene bennünket.

– Holtbiztos, hogy feljelentenek – mondja G. – Tehát túl sok szegény dolgozót kellene megvesztegetnünk ahhoz, hogy teljesen fedezzük magunkat. Végül nem kereshetnénk semmit azzal a géppel. Ha egyáltalán van ilyen gép.

– Van, persze hogy van.

– Nincs – mondja D. I.

– Van.

– Kártyázzunk inkább – mondja D. I. – Ha pedig Erikát teherbe ejtetted, vezesd el minél előbb egy megbízható nőgyógyászhoz, és ne álmodozz abortológépekről.

Bambán rámeredsz D. I.-re, G. most kioszt mindenkinek négy lapot, mire rájössz, hogy tulajdonképpen Veráról van szó.

– Nem ejtettem teherbe – tiltakozol. – És különben sem Erikának hívják, hanem Verának.

– Úgy tudtam, hogy Erikának hívják – mondja D. I.

– Ezt is rosszul tudtad, Verának hívják.

– Egy rokonától hallottam, hogy Erikának hívják.

– Kártyázzunk inkább – mondod most te.

Egyre idegesebb leszel, remeg a kezéd. Már rosszabbul játszol, mint D. I., veszíteni kezdesz. G. elutasító magatartása nagyon lesújtott, az abortológépből nyilvánvalóan nem lesz semmi, pedig te határozottan lelkesedtél az ötletért, biztos vagy benne, hogy rengeteg pénzt kereshetnénk volna, de G. nélkül semmit sem tudsz csinálni.

D. I. persze észreveszi, hogy ideges vagy, tovább beszél, mert tudja, hogy Verával még inkább kihoz a sodrodából:

– Lehet, hogy rosszul tudom, de ez azért van, mert sohasem mutatod be nekünk. Ha bemutattad volna, most pontosan tudnánk, hogy mi a neve.

– Kártyázzunk – mondod.

– Összevesztetek talán? – érdeklődik alattomosan D. I.

– Nem. Ma este is nálam volt, de nem ejtettem teherbe.

– Azelőtt sem?

– Azelőtt sem.

– Miért?

– Mert nincs hozzá kedvem.

– Miért nincs kedved?

– Azért, mert hólyagbántalmaim vannak.

D. I. szigorú arcot vág, és atyáskodva kioktat:

– Ez helytelen, sőt erkölcsstelen magatartás. Embertársainkhoz éppen akkor kell a legnagyobb türelemmel viszonyulni, amikor bajban vannak. Egy beteg nő szeretetre vágyik. Minden nő szeretetre vágyik, de a beteg nő különösképpen.

– Fogd be már a szád – mondod.

Dühös vagy D. I.-re, főleg pedig magadra, hogy egyáltalán válaszolgatsz neki. A kártyára kellene figyelned, csakhogy D. I. nem hagy békén.

– Neked is akkor lenne legnagyobb szükséged türelemre és szeretetre, ha megbetegednél.

– Nem csak erről van szó – mentegőzöl teljesen feleslegesen –, Ágnes is beteg volt, gyomorvérzése volt, ami komolyabb dolog, mint a hólyagbántalmak, mégis nagyon szerettem.

– Teherbe ejtetted?

– Nem, de nem rajtam múlt. Ágnes elment, itt hagyott engem.

– Erika, illetve Vera viszont nem ment el. Mi bajod van tulajdonképpen veled?

– Buta. Ezenkívül rengeteg ismerőse van, akiket én nem ismerek, de Vera szerint ismernem kellene őket...

– Érdekes lány lehet. Kár, hogy nem mutattad be nekünk.

– Minduntalan „kis ravasznak” nevez.

– Kis ravasz? – vigyorog D. I. – Kis ravasz: nagyon jó. Elhozhatnád egyszer kártyázni. Ma este is eljöhettél volna, szépen elbeszélgettünk volna kártyázás közben. Vajon ő hogyan vélekedne az abortológépedről?

– Ha még egy szót szólsz Veráról, abbahagyom a játékot – mondod fenyegetően, és elborzadva végiggondolod, hogyan viselkedne Vera itt, G. kártyaszobájában, és hogyan vélekedett volna az abortológépről. (Szorosan melléd húzódná, mert társaságban nyomatékosan tudtára akarja adni a jelenlétüknek, hogy ő hozzád tartozik, merőn nézné a lapjaidat, az egész játékból semmit sem értene, de azt igyekeznél eltitkolni.)

Te: Abortológépet kellene vennünk... stb.

D. I.: Hülyeségeket beszélsz... stb.
Vera: [védelmedre kelt volna, mert kötelességének tartja, hogy megvédjen mindenkivel szemben] Szerintem nem hülyeség.

Te: Rengeteg pénzt kereshetnénk egy ilyen géppel... stb.

D. I.: Méhkaparást csak kézzel lehet végezni... stb.

Vera: [hozzád intézte volna szavait] Kérdezzük meg Doktor X.-et...

Te: Nem ismerem Doktor X.-et.

Vera: Dehogynem ismered. A felesége...

Te: A feleségét sem ismerem. [G.-hez:] Ketten is beszerezhetnénk egy ilyen gépet.

G.: Túl nagy a kockázat... stb.

Te: Nincs kockázat... stb.

Vera: [hozzád intézte volna szavait] Doktor X. egy hónappal ezelőtt Y-t kezelte...

Te: Nem ismerem Y.-t. [G.-hez:] Nem hiszem, hogy feljelentenek bennünket... stb.

G.: Én mindenképpen börtönbe kerülnék... stb.

D. I.: Abortológép nincs.

Te: Van.

D. I.: Nincs.

Te: Van.

Vera: [mosolyogva] Amikor ilyen felhevülten vitatkozol, éppen olyan vagy, mint Z. bácsi.

Te: Nem ismerem Z. bácsit.

Vera: Ismered. A nyomdaigazgatónak a...

Te: Nem ismerem a nyomdaigazgatót.

Vera: De hiszen tegnap beszéltél vele. Láttam.

Te: Lehet, hogy beszéltem vele, de nem ismerem. Senkit sem ismerek.

Vera: [kedvesen mosolyogva] Te kis ravasz.

D. I.: Kártyázzunk.

Kártyáznátok, és te az ingedet is elvesztenéd.)

Várakozón nézel D. I.-re: tényleg abbahagynád a játékot, ha még egy szót szólna Veráról. D. I. vigyorog és hallgat egyelőre. Lassan kevergeted a lapokat, egy pillantást vetsz a táblázatra. Az előnyöd alaposan lecsökkent: már csak tíz jó pontod van, G.-nek hat, D. I. pedig letornázza magát harminckettőre. D. I. még mindig vesztesre áll, de jóval kevesebbet veszít, mint fél órával ezelőtt, és ha te így folytatod a játékot, a végén még akár helyet is cserélhettek.

Osztasz, és ismét ügyetlenkedsz. Rabolod a zöld királyt, holott a zöld királlyal egész éjszaka vesztés. Ezúttal is bukásra állsz: három kis makkod van a zöld király mellett. G. piros ásszal indít, D. I.-nek nincs piros, zöld felsővel áll, mire te átütöd a zöld királlyal. Legalább egy ütést fogjál. Reménytelenül kijátszod a makk tízest, és akkor kiderül, hogy egyiküknél sincs makk, sem adu. Négy ütést nyersz ezekkel a pocsek lapokkal, és mindkettőjüket elbuktatod. Egyszerre megnyugszol. Magad is csodálkozol, hogy ilyen apróság megnyugtat, de lehet, hogy ez azért van, mert D. I. arcáról lehervad az utálatos vigyor. Csak nehogy ismét Veráról kezdjen beszélni. Szerencsére G. a segítségére siet, előáll a javaslatával:

– Betonkeverő gépeket kell venni. Két-három betonkeverő géppel rengeteg pénzt kereshetnénk.

– Betont akarsz keverni? – kérdezi megdöbbenve D. I.

– Dehogyan – mondja G. – Jó pénzért bérbe adnánk őket vállalkozó szellemű szegény dolgozóknak, akik családi házat építenek. Sokan építenek mostanában családi házat, és legtöbbjüknek nincs betonkeverő gépe.

Ti ketten G.-vel mindent részletesen megbeszéltetek már vacsora előtt a vasútállomáson; G. aprólékosan kifejtette, hogy milyen anyagi előnyötök származhatna a

betonkeverő gépekből, te pedig felsorakoztattad az ellenérveid, és végül elvetted a javaslatát. Ezúttal csak röviden közlöd ellenvetéseidet, nehogy D. I. rájöjjön, hogy a betonkeverő gépek csak arra valók, hogy végérvényesen lezárják a beszélgetést Veráról.

– Ilyesmibe kár belekezdeni – mondod. – A betonkeverő gépek legfeljebb aprópénzt hoznak.

– Tévedés – mondja G. – A betonkeverő gépek kora tavasztól késő ősziig forgalomban lennének, mindennap hoznának egy csomó pénzt.

– És télen? – kérdezi D. I.

– Télen a javításukra költenék az összegjövendelmüket – mondod. – De az is lehet, hogy többet költenék rájuk, mint amennyi hasznot hajtának. A bérbe vett betonkeverő gépekre senki nem vigyáz, lehet, hogy már a nyáron elromlanának.

– A betonkeverő gépek nem romlanak el olyan könnyen. Legfeljebb kisebb javításokat kellene eszközölnünk a téli hónapokban.

– Akkor is megette őket a fene. Hol tartanánk őket télen? Kint az utcán, ahol tönkrozsodásodnának.

– Találnánk nekik helyet valakinek a fészereiben vagy pincéjében – mondja G.

D. I. aggodalmasan szemléli a táblázat alakulását. Amióta te feljavultál, és a megszokott játékodat nyújtod, ő megint sorozatosan veszít. De azért figyel a beszélgetésre. A betonkeverők neki sem tetszenek, ellenben közli a maga javaslatát:

– Manapság egy jól menő kiskocsmával lehet rengeteg pénzt keresni. Igaz, hogy beindításukhoz elég sok pénzre van szükség, de garantáltan kifizetődő vállalkozás, a befektetett pénz fél év alatt megtérül, és utána már csak a tiszta haszonra dolgozunk.

– Én nem leszek pincér, sem csapos – mondod elutasítóan. – Ezenkívül a kocsmákat manapság nagyon megadóztatják.

– Egyikünk sem lenne pincér, sem csapos – mondja D. I. – Keresnénk egy tapasztalt vendéglóstit, jól megfizetnénk, és ő remekül elirányítaná a kocsmánkat. Nekünk nem volna más dolgunk, mint esténként kiüríteni a kasszát.

– És kifizetni a tapasztalt vendéglóstit – mondod.

– Maradna a számunkra éppen elég – mondja D. I.

– És az adó?

– Az adót is nevetve kifizetnénk, még akkor is rengeteg pénzünk maradna.

– Nem hiszem – mondod. – Manapság rendkívül nagy az adó.

– A jövedelmünk legalább kétszer annyi volna, mint az összkiadás, beleszámítva az adót is.

– Nem hiszem – mondja most G.

– Mit nem hiszel? – kérdezi ingerülten D. I.

– Nem hiszem, hogy egy kiskocsmát kifizetődő vállalkozás lenne.

– Biztosíthatlak, hogy kifizetődő lenne – mondja D. I. – Mindent számba vettem: a beruházásokat, az adót, egy tapasztalt vendéglóstit és egy szakács fizetését is.

– Egy sereg tényezőt nem vettél figyelembe – mondja G.

– Például?

– Például azt, hogy ez a tapasztalt vendéglátóipari munkás kegyetlenül átejtene bennünket. Napközben ellopna a bevétel tetemes részét, esztére alig találnánk valamit a kasszában.

– Becsületes vendéglóstré gondoltam.

– Tapasztalt vendéglóstről beszéltél, és nem hülyéről, mellesleg egy hülye vendéglátóipari munkást meg a vendégek csapnának be, és mi megint pénz nélkül maradnánk, nem beszélve arról, hogy a szakács is lopna, továbbá egy tapasztalt vendéglátóipari munkás nem gurizna nekünk egyedül, hanem maga mellé venne legalább még egy tapasztalt vendéglátóipari munkást, aki ugyancsak lopna, mint a szarka.

– Ellenőrizhetnénk őket – mondja kissé elbátortalanodva D. I.

– Én nem leszek kocsmai ellenőr – mondod.

– Lehetetlen ellenőrizni őket – mondja G. – Lopnának, mint a szarka, mi pedig fél év múlva nyakig ülnénk az adósságban. Könnyen börtönbe kerülhetnénk.

– Így van – mondod. Egészen felvidulsz, boldog vagy, hogy bosszút állhatsz D. I.-n az abortálógép miatt. – Én ilyen ostoba vállalkozásba nem kezdek.

– Én sem – mondja G.

D. I. kétségbeesetten izzad, törölgeti a homlokát, pedig most már egészen kellemes az idő a kártyaszobában. Napközben és este körülbelül éjfélig elviselhetetlen itt a hőség, az előregyártott elemekből készült vékony falakat alaposan felmelegíti a nyári nap, éjjel utánig azonban már kihűlnek valamennyire, hajnalban pedig kimondottan kellemes az idő. D. I. mégis keservesen izzad, ami azt jelenti, hogy hamarosan siránkozni kezd. Így is történik.

– Már világosodik – mondja –, és mi még a harmadik játszmat sem fejeztük be. Nem értem, miért kell mindig éjjel után kezdeni a játékot.

Dehogyan érti, jól tudja, hogy a hőség miatt kezdtetek ilyen későn kártyázni. Éjjel előtt elolvadnának a lapok a kezetekben. Egymásra néz-

tek G.-vel, aztán G. magyarázkodni kezd, mert ő a béke megőrzése érdekében mindenre képes.

– Nem jöhettünk korábban – mondja. – Fontos dolgokat kellett intéznünk.

– Fontos dolgokat – fortyan fel D. I. – Zabáltatok és ittatok a vasútállomás teraszán.

– Megmentettünk egy emberéletet.

– Mit csináltatok?!

– Megmentettünk egy emberéletet – mondod te is ünnepélyesen.

– Kinek az életét mentettétek meg?

– Egy toprongyos pasasét – mondod.

– Öngyilkos akart lenni – magyarázza G. –, de mi lebeszéltük róla, és ő megnyugodva elállt a szándékától.

– Egy ilyen öngyilkost nem lehet lebeszélni – mondja D. I. –, az illető bizonyára pénzt akart kicsalni tőletek, azért fenyegetőzött öngyilkossággal. Ti meg bizonyára adtatok neki pénzt.

– Nem adtunk – mondja G. –, és ő nem is fenyegetőzött, egyszerűen csak fel akarta vágni az ereit.

– Ti meg lebeszéltétek róla?

– Igen.

– Mit mondtatok neki?

– Azt, hogy szép az élet, és azt, hogy az állomásépület is szép – mondod –, csupa márvány, és mozaikok is vannak.

– És hogy szép a nyár – mondja G.

– Mire ő?

– Mire ő nem vágta fel az ereit – mondod.

– Jókedvűen és emelt fővel eltávozott – mondja G.

– Nem volt mindjárt jókedvű – helyesbítesz –, egy ideig kicsit rosszkedvű volt.

– De aztán jókedvűen és emelt fővel távozott – mondja G.

– Mennyi pénzt adtatok neki?

– Egy vasat sem adtunk – mondja G.

– Szép szavakat mondtunk, a szép szavak néha csodát tesznek.

– Nem hiszem – mondja D. I.

– Pedig így volt – mondod.

– Szó szerint – bizonygatja G.

(Nem egészen szó szerint. Úgy volt, hogy G.-vel megrendeltétek a vacsorát... Illetve úgy volt, hogy a sötétedés beálltával, amikor a járókelők már nem látták a megdagadt száját, előbújt lakásából, elgyalogolt hozzád, az utcáról felkiabált, hogy megy az állomásra, Vera éppen nálad volt, hazaküldted, és te is elmentél az állomásra, leültetek a teraszon, megrendeltétek a vacsorát az ismerős pincértől, aki mindig mosolyogva üdvözlött benneteket. Az ismerős pincér az asztalotokra tett két kést és két villát, eltávolol-

dott, és akkor G. előterjesztette javaslatát.

G.: Betonkeverő gépeket kell vennünk... stb.

Te: Betonkeverő gépek legfeljebb aprópénzt hoznak... stb.

G.: (aprólékos magyarázkodásba bocsátkozva) Kora tavasztól késő ősziig forgalomban lennének... stb.

Toprongyos pasas: (észrevétlenül az asztalotokhoz sündörgött) Leülhettek?

G.: (kérdően rád néz, aztán a tenyere mögül dübnyögve) Tessék.

Te: Rengetegbe kerülne a javításuk... stb.

G.: A betonkeverő gépek nem romlanak el olyan könnyen... stb.

(A toprongyos pasas elveszi G. elől a kést, és megpróbálja felvágni bal kezén az ütőeret.)

Te: Télen megrozsdásodnának az utcán... stb.

G.: Elhelyezhetnénk őket valakinek a fészereiben vagy a pincéjében... stb. (Észreveszi, hogy a toprongyos pasas a késsel ügyködik.) Mit csinál ez a szegény dolgozó? Tegye le azt a kést, ember! (A toprongyos alak nem teszi le a kést.)

G.: Ezzel a késsel nehezen fogja felvágni az ereit. Nagyon életlen kés...

Te: Szükségünk lesz a késre a vacsorához.

(A toprongyos alak felhagy az öngyilkossági kísérlettel, de a kést még mindig a kezében tartja.)

G.: Perceken belül kihozzák a vacsorát.

(A toprongyos alak leteszi a kést, és sirva fakad, lehet, hogy részeg. Feláll, és elmegy a teraszról. Hosszú ujjú ing van rajta, és az ingen hátul nagy olajfoltok.)

A vacsorát tényleg perceken belül kihozta az ismerős pincér. Te elutasítottad G.-nek a betonkeverőkre vonatkozó javaslatát, megvacsoráztatok, utána még üldögéltetek egy ideig a teraszon, éjjelkor pedig fizettetek, és elmentetek kártyázni. D. I. már türelmetlenül várt benneteket.)

A harmadik játszma végéig már nem szóltok semmit. A kártyákat figyelitek, és csakhamar be is fejeződik a játszma. Te nyertél legtöbbet: negyven jó poénod van, G.-nek tizenkettő, tehát ő is nyert, D. I. vesztett ötvenkét rossz poénnal.

* Az írás narrációjával, szereplőivel Gion Olyan, mintha nyár volna (1974) című kötetének darabjai közé illeszkedik, de onnan kimaradt. Most kéziratból (OSZK Kézirattár Fond 583.) rögzítette, és a kéziratról hiányzó címet a műből pótolta: Kurcz Ádám István. A szöveg először a Vajdasági Előretolt Helyőrség 2020. július 18-i számában jelent meg.

Illusztráció Szabó Enikő *Hogy a macska rúgja meg* című könyvéhez (T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2019)

2020. október

Illusztráció Lisa Beere *Cats* című könyvéhez (Crimson Cloak Publishing, 2017)

hamuban sült pogácsa

KALIPPA ÉS ATTILA *Hodászi Ádám*

Kalippa, a sárkányszaurusz egy hatalmas panelház harmadik emeletén lakott az anyukájával, az apukájával és a testvérével. Nagyon szerette a csokifagyit és a zöldborsópürét. Minden kedden este az egész család kényelmes overált vett fel, amiben szabadon tudtak mozogni a szárnyaik. Anyáé sárga volt, apáé zöld, az öcsié kék, Kalippáé pedig csíkos. Együtt kimentek az erkélyre és felrepültek az épület tetejére. Kiültek a párkányra és elmondták egymásnak, hogy mit látnak a felhőkben. Közben zöldborsópürét ettek. Vagy csokifagyit.

Csütörtökön Kalippa épp a játszótéren hintázkodott, amikor valami puffant az egyik hátlemezen. Kellemetlen érzés volt. „Bocsi, nem téged akartalak” – kiáltotta valaki. Kalippa hátranézve egy kisfiút látott, kezében homokbombával. „Nem fájt” – válaszolta neki. Elmosolyodott. „Van kedved homokcsatázni? Jól jönne az erősítés” – kérdezte a kisfiú. Kalippa fejében egy pillanatra megjelent anyukája képe, ahogy arról beszél, a pikkelyek közül milyen nehéz kitisztítani a homokot. „Okés, benne vagyok! Mik a szabályok?” – mondta azután. „Szuper! Fejre nem dobunk, ennyi!” – és a kisfiú már rohant is támadni. „Attila vagytok!” – kiabálta vissza a mászóka mellől. „Én Kalippa” – loholt utána a kis sárkányszaurusz.

Az esti fürdés igen sokáig tartott. Több mint másfél órán keresztül. Kalippa hiába prüszkölt, tekergett vagy kalimpált. Ahogy Sir Edmund von Robbenstal megállapította, a sárkányszauruszok testét összesen háromezer-ötszáznyolcvanhét szarupikkely borítja. Ennek a legalább a fele a hátukon van, ahol nem is férnek hozzá. Így aztán Kalippa anyukája egyesével mindegyik alá belesett és lesikálta kisfia bőrét, hogy ne dörzsölje ki a homok, meg persze hogy ne legyen tele porral a lakás. Gondterhelt arccal így szólt: „A legközelebbi homokháború előtt gyertek fel hozzánk stratégiai egyeztetésre. Fontos hadititkok kerültek a birtokomba.”

Másnap iskola után Kalippa és Attila megérkezett a harmadik eme-

letre kupaktanácsot tartani. Apuka hozta a távcsövet, az öcsi pedig zsírkrétát és üres papírokat: „Jegyezzétek fel, hogy ki honnan érkezik, hol vannak a homokbombák és fedezékek. Ha kész vagytok, úgy tesztek, mintha csúszdázni mennék és oda-csempésem a levelet a csapattársaknak.” Az anyuka szendvicseket és teát pakolt egy zöld hátizsákba. „Össze kell készíteni az ellátmányt” – mondta és kacsintott. Aztán apuka óvatosan megfogta a kis embergyereket és a fiával együtt a tetőre repültek. Ott már kiterített pokrócok és párnák várták a két barátot. „Innen jól fogjátok látni a hadmozdulatokat” – mondta apuka és visszaröpült a harmadik emeletre, hogy Kalippa és Attila nyugodtan játszhassanak.

KALIPPA HAJÓZIK

Kalippa, a sárkányszaurusz minden reggel ugyanazon az úton ment az iskolába. Anyukájával elsétáltak az utca végéig, átmentek a zebrán, köszöntek Vityi kutyának, jobbra fordultak, majd balra, végül átkeltek a patakon és már meg is érkeztek. A nyáron azonban nagy dolog történt: az egyik hátlemezből elkezdett kinőni a tüske. Még nem volt teljesen fejlett, de apa már rá tudott szúrni egy virágszirmot, amikor a Bakonyban kirándultak. Kalippa megpróbált egy chipset is rászúrni, ám sajnos az rípiyára tört, elég nehéz volt felsöpörni a szőnyegről. Persze egy lemeztüske még nem tizenkettő, mint anyának, de a családi kupaktanács úgy döntött, Kalippa nem kicsi többé, egyedül fog járni iskolába.

Úgy esett az eső az első szeptemberi napon, mintha a felhővilág összes vízilova egyszerre kezdett volna ritmikus sportgimnasztikázni. Apuka bizonytalankodott is: „Olyan kicsi még ez a gyerek, mi van, ha elázik? Nem tud még tüzet fűjni, hogy megszártsa a zokniját.” De Kalippa megnyugtatta: „Ne aggodj, Jázmin néniem van egy haj-

Illusztráció Sikó-Barabási Eszter Meseotthon című kötetéből (Koinónia Kiadó, 2017)

szárítója, tavaly láttam technika órán.” Ám az apukát nem volt könnyű meggyőzni. „Nagyon esik és be is van borulva. Ha megbotlasz egy mély pocsolóban, csúnyán megütheted magad.” Kalippa nagyon szeretett volna egyedül iskolába menni, mert amióta eldőlt, hogy mehet egyedül, úgy érezte, hogy mozogódik a második és a harmadik tüskéje is. Ezért így szólt: „Ha megbotlom, akkor majd egy gyors szárnycsapással visszanyerem az egyensúlyom. Nem lesz semmi baj.”

Így aztán nagykabátban, sálban, sapkában, de egyedül léphetett ki a harmadik emeleti panellakás bejárati ajtaján. Leszaladt a lépcsőn és az utcára érve látta, hogy bizony

valóban nagyon csúnya idő van. Hatalmas, sűrű cseppekben esett az eső, fúj a szél. Kalippa alig tudta nyitva tartani a szemét. Mivel eddig anyukával minden reggel ugyanazon az útvonalon mentek iskolába, vaksötétben is odatalált volna. Most homályosan látszott az utca túloldala, egy-két körvonal a parkoló autókát sejtette. Minden szürkének látszott. Egyszer csak ebből a szürkéségből előtűnt egy alak, tett néhány lépést Kalippa felé, majd kikerülte és eltűnt a szürkéségben. „Csak egy járókelő” – mondta ki hangosan a kis sárkányszaurusz, hogy megnyugtassa magát.

Már félúton járt az iskola felé, amikor nem sokkal azután, hogy kö-

szönt Vityi kutyának, beázott a cipője. Csusrom víz volt a zoknij, csúszkált össze-vissza a lábán. Az egyik fordulónál ki is szaladt a lába alól a talaj, de Kalippa már mozdította is a szárnyát és kezdett volna a levegőbe emelkedni. Igen ám, de a nagykabátból nem tudta kitárni őket! A másodperc még mindig nem telt el, a térdei felfelé indultak, a feje és a felsőteste hátrafelé zuhant. Kalippa hátán ekkor valami megmozdult. A tüske. Talán egy milliméterre, talán kettőre kikandikált a hátlemezből. A hegye leoldotta a kis sárkányszaurusz hátáról a táskát, ami a patakba esett. Kalippa ügyesen utánafordult, így nem ütötte meg magát. Sőt a táskatején ülve hajózott az iskolába.

Ujj a lap alatt

AZ EMBERI ÁLLAPOT

A transzhumanizmus eszméje, ha megfogalmazásában újkeletű is, gyökerei a futurologia tudományának hajnaláig vezethetők vissza. Az emberi állapot vizsgálata az emergens technológiák prizmáján keresztül, nagyjából egyidős a különböző jövőképek vizionáriusainak korai elképzeléseivel. S bár az azóta eltelt időben a technológiai fejlődés sokat finomított ezeken a víziókon, az eszme magja megmaradt: az emberi kondíció korlátainak kitérítése, vagy ha úgy tetszik átformálása új, még felfedezésre váró technológiák által, annak minden etikai, filozófiai vagy vallási vetületevel együtt. Ennek az eszmeiségnek több motívumát is megidézi a hamburgi Daedalic Entertainment kalandjátéka, a *State of Mind*.

2048-ra a föld nyersanyagforrásai kimerülőben vannak, ami globális hiányhoz, majd feszültségekhez, illetve egy közelgő háború fenyegetéséhez vezetnek. Ezalatt

Berlin egy disztópikus metropoliszá nőtte ki magát. Az égig érő felhőkarcolók tövében tekergőző, neonfényben fürdő szemetes utcák a bűnözők és a társadalom periferiájára szorult kéregetők otthona lett. Itt él hősünk, Richard Nolan újságíró is, aki történetünk elején autóbalesetéből lábadozva egy kórházban ébred. A környezetével folytatott dialógusokon keresztül egy technológiaellenes, arrogáns, jellemhibáktól sem mentes férfi karaktere rajzolódik ki előttünk. Nem foglalkozott a családjával annyit, amennyi elvárható lett volna, ráadásul a munkahelyén is kifelé áll a szekere rúdja. Csalta a feleségét, aki közös kisfiukkal együtt nemrég viharosan elhagyta. Az általa megvetett háztartási robotjuk memóriáját felhasználva, kapcsolatain keresztül megpróbálja felkutatni, hová távozott a családja. Ezen céljának elérésében sem törvénytelen, sem pedig egyéb nemte-

len eszközök bevetésétől nem riad vissza.

Richard nyomozásával párhuzamosan egy másik hős bőrébe is belebújunk. Adam Newman az utópisztikus, tiszta és ragyogó City 5-ban lakik kisfiával és feleségével. Adam szintén újságíróként dolgozik, ám neoluddita eszmék terjesztése helyett ő művészetről és divatról ír. Adam rendezett egzisztenciájával és kiegyensúlyozott személyiségjegyeivel, tehát nemcsak környezetében, de emberileg is éles kontrasztot alkot Richard világával. Ez a kontraszt a cselekmény előrehaladtával fokozatosan egyre több párhuzamot mutat, melyek egy pont után már túlságosan soknak tűnnek ahhoz, hogy pusztá véletlenek legyenek. Míg a kamerák, a robotok és a fogyasztási szokásokat naplózó mesterséges intelligenciák által konstans megfigyelés alatt tartott társadalom Berlinben nyomasztó, addig City 5-ban ugyanezek a köny-

nű élet, a rend és a harmónia letéteményesei. Ennek a két, sarkosan különböző megközelítésnek az ütközése elkerülhetetlen, tétje pedig az emberi állapot jövője, melyben a test és az elme fundamentális kapcsolata többé nem szükségszerű.

A kalandjátékok műfaji jellegzetességeinek megfelelően a *State of Mind* sem várja el tőlünk, hogy harcoljunk velük. Ehelyett a szereplőkkel való diskurzusok, a környezet felderítése, nyomok gyűjtögetése és a minijátékok formájában előadott fejtörők megoldása jelent kihívást. Az egyik legszemélyesebb megoldás Richard cikkének a szerkesztésénél fogad bennünket. A leadandó publikáció négy szekcióját különböző tónusokban írhatjuk meg, lehetnek ironikusak vagy komolyak. Emellett azonban lehetőségünk van arra is, hogy Richard viszkit iszogasson az írás közben, és pityókás hangulatban a komoly helyett a szarkasztikus hangvételt is választhassuk. A tartal-

mi mondandó gyakorlatilag mindegyik esetben ugyanaz marad, a cikk szövegezése azonban a kiválasztott hangnemnek megfelelően változik.

A szándékoltan alacsony poligon-számú grafika és a szögletes animáció a 90-es évek második felének vizualitására emlékeztet, ám avittságuk valamiképp mégis illeszkedik a történet elszigetelődésre és elmentmondásokra épülő toposzaihoz. Az árnyalt lapok alkotta szereplők mintha emberi mivoltuk maradék töredékeiből állnának össze, robotikus mozgásuk pedig a már mindenhol jelenlévő gépek örökségeként is felfogható.

A *State of Mind* gazdagon rétegzett, filmszerűen előadott élmény, mely a történet dramaturgiai pontjaira időzített szereplőváltásoknak köszönhetően két különböző olvasattal is bír.

(*State of Mind*. Platform: PC, PlayStation 4, Xbox One, Nintendo Switch)